

Kveðja frá erlendum gestum ársfundarins!

Fyrst og fremst vil ég fyrir hönd okkar erlendu gesta þakka ykkur fyrir að bjóða okkur til Íslands. Ég veit að ég tala fyrir hönd okkar allra þegar ég segi að það er ávalt huggulegt að koma til Íslands. Ég vil einnig mín vegna undirstrika það góða samstarf sem við höfum átt við vini og samstarfsmenn okkar hér.

Ég var beðin um að segja nokkur orð um stækkun ESB og hvaða áhrif hún hafði á vinnumarkaðinn í Noregi og öllum Norðurlöndunum.

Í fyrri viku tókst LO í Noregi á fá samþykkt að kjarasamningar í sjö olíuvinnsluverum séu almennt gildandi. Ákvörðunin þýðir að allir – án tillits til upprunals eða menntunar – eiga að fá laun eftir gildandi kjarasamningi á þessum sjö tilteknu stöðum. Erlendum starfsmönnum eru tryggð sömu laun og norskum stafsfélögum sem eru með kjarasamning.

Ofan á þetta kemur síðan vaktaálag og óþægindaálag, yfirvinna, fæði og uppihald. Ákvörðunin gildir einnig fyrir undirverktaka. Auðvitað eru þetta mjög góð laun fyrir Pólverja, Letta og Eistlendinga, en félagsleg undirboð snúast ekki um launakjör í Póllandi. Þau snúast um að ekki sé grafið undan launum og félagslegum réttindum í Noregi og á Norðurlöndunum á einni nóttu!

Þetta er fyrsta samkomulagið sem gert er í tengslum við innleiðingu laga um að lögbinda ákvæði kjarasamninga sem tóku gildi samhliða EES-samningnum 1994. Við erum því mjög ánægð með niðurstöðuna, sem vísar veginn fyrir sambærilega samninga í öðrum greinum og sviðum í framtíðinni. Samtímis er lögbinding lágmarkskjara ekki án ýmissa vandamála. Í raun snýst hún um að láta kjarasamninga gilda fyrir einstaklinga sem standa utan stéttarféлага.

Við vinnum því samhliða að fleiri leiðum. Meðal annars með því að tryggja okkur gegn félagslegum undirboðum í kjarasamningunum.

Í dag hafa lyftuuppsetningarmenn í Noregi verið 10 vikur í verkfalli. Ástæða verkfallsins er krafan um að festa þau ákvæði í kjarasamningi: Að í Noregi viljum við hafa norsk laun. Þessu hafa atvinnurekendur staðfastlega hafnað. Þeir hafa jafnvel talað um verkfallið sem „ósanngarnt“

-En er það sanngarnt að bjóða erlendum starfsmönnum þrælalaun?

-Er það sanngarnt að setja þúsundir starfa í Noregi í hættu?

-Er það sanngarnt að grafa undan velferðarkerfinu okkar?

Svarið er auðvitað nei!

Launafólk sem kemur frá öðrum löndum til að vinna í Noregi er jafnverðmætt og við. Þetta eru félagar okkar. Þeir eiga að njóta sömu launa og starfsskilyrða og við.

Við höfum séð dæmi um þrælakjör allt niður í 22 krónur á tímann (240 ikr)! Erlendum starfsmönnum er neitað um atvinnusjúkdóma-tryggingar. Þeir standa réttlausir ef slys ber að höndum. Í Noregi kom upp tilvik þar sem erlendur starfsmaður missti handlegg. Atvinnurekandinn neitar að axla atvinnurekendaábyrgð sína. Samtímis tilkynnir Vinnueftirlitið að öryggi á norskum byggingarstöðum hafi minnkað marktækt.

Við sjáum að útboð sem eru grundvölluð á launum undir lágmarkskjörum hjá erlendum starfsmönnum (þjónustuútboð) hefur fjölgað verulega og við sjáum dæmi um að norsk fyrirtæki byggja í vaxandi mæli á því að ráða til sín erlenda starfsmenn í tilboðum sínum. Því er slagurinn gegn tillöggunni að þjónustutískipun ESB mikilvægur. Það má ekki verða þannig að reglur upprunalsins eigi að gilda fyrir starfsmenn sem koma til Norðurlandanna að vinna. Hér eiga auðvitað okkar lög, reglur og kjarasamningar að gilda. Hér höfum við verk að vinna í sameiningu!

Samtímis hefur okkur tekist í viðræðum okkar um endurnýjum kjarasamninga á almenna markaðinum að fá inn nýjar reglur um inn- og útleigu starfsmanna. Meðal annars á að ræða við trúnaðarmenn um umfangið og þörfina fyrir leigu á starfsmönnum. Margir kjarasamningar innihalda ákvæði um innsýn í ráðningarsamninga, einnig fyrir þá sem eru utan stéttarféлага. Í byggingargeiranum þurfa stjórnendur, ef

trúnaðarmaður krefst þess, að sýna fram á kjör útleigustarfsmanna og undirverktakar séu á umsömdum launa- og starfskjörum.

Heildarsamtök launafólks á Norðurlöndunum og Evrópu

Félagsleg undirboð er mikil áskorun fyrir alla norræna verkalýðshreyfingu. Og þar er mikil vinna í einstaka löndum við að koma í veg fyrir félagsleg undirboð. Ég veit að við erum sammála um að Norðurlöndin verði ekki staður þar sem félagsleg undirboð viðgangast. Því þrátt fyrir að við notum ólík verkfæri, eru vandamálin þau sömu. Bæði dönsk og sænsk verkalýðshreyfing hefur með hótunum um sniðgöngu fengið í gegn kröfur um kjarasamninga fyrir þá sem eru utan stéttarféлага.

Landssambandið Træ-Industri-Byg í Danmörku hafa náð samningi við pólska fyrirtækið Biomax og Starfsgreinasambandið danska við pólska fyrirtækið Steel Protection. Samsvarandi hefur gerst í Svíþjóð. Í Finnlandi gilda kjarasamningar almennt ef þeir ná til meira en 50% starfsmanna á samningssviðinu. Í Noregi skoðum við möguleikana á að nota sniðgöngu til að tryggja norsk launa- og starfskjör. Öll norræna verkalýðshreyfingin tekur virkan þátt í Heildarsamtökum launafólks á Norðurlöndunum (NFS). Samstaðan þvert á landamæni er ekki síður mikilvæg. Við verðum að leggja okkar af mörkum til að treysta stöðu verkalýðshreyfingarinnar í öllum löndum Evrópu. Við verðum að tryggja að launa- og starfskjör verði ekki notuð gegn okkur sem flein til að veikja réttindin okkar. Við verðum að tryggja betra velferðarkerfi. Réttlátari skiptingu gæðanna. Og að félagsmenn okkar í öllum löndum fái tækifæri til betra lífs.

Vinumarkaðsmál og atvinna

Ég var einnig beðinn að segja nokkur orð um stöðu atvinnumála í Noregi. Fyrir stuttu lagði ríkisstjórnin fram fjárlagafrumvarpið fyrir næsta ár. Þetta eru fjórðu fjárlög frá þessari ríkisstjórn sem færa mun samfélagsþróunina í vitlausa átt. Þrátt fyrir hagstæða þróun í alþjóðlegum efnahagsmálum, olíuverð í toppi og vexti í sögulegu lágmarki tekst ríkisstjórninni ekki að leysa verkefni nr. 1 – Atvinnu fyrir alla – eða höndla áskorunina um þróun velferðarkerfisins.

Síðan Bondevik II tók við völdum hefur atvinnuleysi aukist um 50% og félagslegur ójöfnuður hefur aukist. Iðnaðurinn hefur glatað 20.000 störfum, samhliða hefur umfang uppsagna, undirmönnunar og atvinnuleysis aukist í opinbera geiranum. Samhliða er mikið dulið atvinnuleysi og margir sem eru í hlutastörfum vilja fullt starf. Í viðbót er dulið atvinnuleysi upp á ca. 50.000. 100.000 einstaklingar eru í of litlu starfshlutfalli. 300.000 fá ekki atvinnuleysisbætur.

LO hefur kallað eftir allt öðrum vilja og hæfni frá stjórnmalamönnum okkar til að skapa ný atvinnutækifæri. Við verðum að fá virka og ágenga atvinnustefnu. Það skuldum við þeim sem ýtt hefur verið út í atvinnuleysi!

Takk fyrir athyglina og til hamingu með ársfundinn!